

Bartłomiej GERAŁT*

 <https://orcid.org/0000-0002-1318-3729>

NAJNOWSZA POLITYKA KOSMICZNA STANÓW ZJEDNOCZONYCH W ŚWIELE REGUŁ PUBLICZNEGO PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO

(Streszczenie)

Na całość regulacji dotyczących przestrzeni kosmicznej składają się nie tylko traktaty, lecz również normy o charakterze krajowym wprowadzone celem zapewnienia zgodności działań państw z prawem międzynarodowym publicznym. Niniejsze opracowanie służy analizie najnowszych propozycji dotyczących amerykańskiej legislacji kosmicznej, w świetle jej zgodności z normami traktatowymi. Szczególną uwagę poświęcono *Commercial Space Launch Competitiveness Act*, projektowi *American Space Commerce Free Enterprise Act* jak również ostatnim doniesieniom administracji prezydenta Donalda Trumpa o możliwości utworzenia odrębnej gałęzi sił zbrojnych, poświęconej w całości militarnym aspektom wykorzystania przestrzeni kosmicznej.

Słowa kluczowe: Prawo kosmiczne; Układ kosmiczny; górnictwo kosmiczne; Donald Trump; Space Force; Space Commerce Free Enterprise Act

1. Wstęp

W 2018 r. Stany Zjednoczone ujawniły plany dotyczące powołania nowej gałęzi sił zbrojnych, poświęconej w całości działaniom w przestrzeni kosmicznej, jak również wprowadzenia zmian w istniejących regulacjach krajowych, dotyczących autoryzacji działań kosmicznych. Obydwie inicjatywy, stanowiąc przykład praktyki państw w wykonywaniu zobowiązań prawno-międzynarodowych, mogą służyć do reinterpretacji postanowień traktatów poświęconych przestrzeni kosmicznej. Co więcej, były one przedmiotem znacznego zainteresowania mediów, nie tylko ze względu na sam fakt odnoszenia się do przestrzeni kosmicznej, lecz postulowanych sposobów jej wykorzystania. Powstaje pytanie, czy zapowiadane działania USA stanowią jeszcze przykład praktyki zmierzają-

* Doktorant, Uniwersytet Łódzki, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Międzynarodowego i Stosunków Międzynarodowych; e-mail: bartlomiej.geralt@uni.lodz.eu

cej do wykonania zobowiązań międzynarodowych i pozostającej z nimi w zgodzie, czy też mamy do czynienia z próbą zmiany prawa międzynarodowego, niejako narzucając swoją interpretację zobowiązań wszystkim stronom danego porozumienia? By odpowiedzieć na powyższe pytanie konieczna jest analiza ww. propozycji zarówno pod względem praktyki państw, jak również jej zgodności z prawem międzynarodowym.

2. Space Force a pokojowe wykorzystanie przestrzeni kosmicznej

Powstanie kolejnej gałęzi amerykańskich sił zbrojnych postuluje raport opublikowany przez Departament Obrony 9 sierpnia 2018 r.¹ Jest to bodaj najlepiej rozpoznawany projekt kosmiczny o charakterze czysto militarnym, po słynnym programie „Gwiezdnych Wojen” ogłoszonym przez Ronalda Reagana w 1983 r. Konieczność powołania takiej formacji motywowana jest niestabilną sytuacją międzynarodową oraz rozwijaniem militarnych technologii kosmicznych przez Federację Rosyjską oraz Chińską Republikę Ludową. Plan zakłada dwie fazy tworzenia sił kosmicznych. Po pierwsze, Departament Obrony utworzy struktury, takie jak Agencja Rozwoju Kosmicznego oraz centra odpowiedzialne za działania operacyjne, wsparcia oraz zarządcze. Następnie będą one przekształcone przez Kongres w kolejną gałąź sił zbrojnych. Należy zwrócić uwagę, iż zapowiadane działania Departamentu Obrony, jak również kompetencje poszczególnych agend są w przywoływanym piętnastostronicowym dokumencie zakreślone ramowo. Agencja Rozwoju Kosmicznego ma zajmować się działaniami na rzecz tworzenia technicznych możliwości działania w kosmosie, z naciskiem położonym na samodzielny rozwój stosownych technologii i rozwiązań. Jako jeden głównych celów wskazano dokonywanie „odważnych przełomów” celem uzyskania technologii „która sprawi, iż technologie naszych konkurentów staną się przestarzałe”². Kompetencje i obowiązki pozostałych podmiotów, które powołać ma Departament Obrony, zostały określone w równie nieostry sposób. Pomimo tego główny cel został określony jasno jako konsolidacja zasobów i kompetencji rozproszonych obecnie pomiędzy wszystkimi gałęziami armii USA.

¹ *Final Report on Organizational and Management Structure for the National Security Space Components of the Department of Defense*, za: <https://media.defense.gov/2018/Aug/09/2001952764/-1/-1/1/ORGANIZATIONAL-MANAGEMENT-STRUCTURE-DOD-NATIONAL-SECURITY-SPACE-COMPONENTS.PDF>; stan na 27.12.2018 r.

² *Ibidem*, s. 8, tłum. własne.

Co oczywiste, ogłoszenie powyższego planu spotkało się z chłodną reakcją części opinii publicznej³. Pomijając jednak kwestie społeczno-polityczne, należy zadać 2 pytania. Po pierwsze, na ile prawo międzynarodowe zezwala państwom na militarne wykorzystanie przestrzeni kosmicznej? Po drugie, czy zapowiadane działania jedynie wpisują się w istniejącą praktykę zgodną z prawem międzynarodowym, czy też może stanowią próbę reinterpretacji postanowień traktatowych?

By odpowiedzieć na pierwsze pytanie, konieczne jest przeanalizowanie norm zarówno dotyczących wykorzystywania przestrzeni kosmicznej, jak i regulujących działania o charakterze wojskowym na ziemi. Kosmos stał się przedmiotem zainteresowania prawa międzynarodowego na początku lat 60-tych XX w.⁴ Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych przyjęło wówczas trzy rezolucje zawierające zalecenia dotyczące sposobu działania państw w przestrzeni kosmicznej⁵. Wskazują one na konieczność rozwoju pokojowych sposobów wykorzystania przestrzeni kosmicznej oraz podkreślają istotną rolę współpracy międzynarodowej w realizacji tego celu⁶. Ta koncepcja znalazła swoje odbicie w przyjętym w 1967 r. Układzie o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej łącznie z Księżycem i innymi ciałami niebieskimi⁷. Pierwsze odniesienie wskazujące na możliwość wykorzystania kosmosu jedynie w celach pokojowych znajduje się już w preambule⁸. Artykuł III wskazuje, iż każda działalność w przestrzeni kosmicznej ma być dokonywana „w interesie utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa”. Jednakże kluczowym dla oceny legalności działań o charakterze wojskowym w przestrzeni kosmicznej jest artykuł IV UK. Po pierwsze, precyzuje on wspomnianą zasadę pokojowego wykorzystania przestrzeni kosmicznej, przewidując, iż Księżyc wraz z innymi ciałami niebieskimi

³ **D. Mosher**, *Astronaut Mark Kelly says Trump's plan to create a Space Force 'is a dumb idea'*, Business Insider, <https://www.businessinsider.nl/trump-space-force-is-dumb-says-nasa-astronaut-2018-6/?international=true&r=US>; stan na 27.12.2018 r.

⁴ Przed podaną cezurą czasową doktryna zajmowała się pracami teoretycznymi dotyczącymi praw i obowiązków państw w przestrzeni kosmicznej, jednakże konkretne działania o charakterze legislacyjnym zostały podjęte w ramach ONZ dopiero w 1961 r.

⁵ Rezolucja ZO ONZ nr 1721 (XVI) 1961 r. (RES 1721 (XVI)), Rezolucja ZO ONZ nr 1802 (XVII) 1962 r. (RES 1802 (XVII)), Rezolucja ZO ONZ nr 1962 (XVIII) 1963 r. (A/RES/18/1962).

⁶ RES 1721 (XVI), część A; RES 1802 (XVII) akapit 2 preambuły; A/RES/18/1962 akapit 2 preambuły.

⁷ Układ o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej łącznie z Księżycem i innymi ciałami niebieskimi (Dz.U. z 1968 r., nr 14, poz. 82) (dalej: UK).

⁸ UK, preambuła, akapit 2.

może być wykorzystywany wyłącznie w celach pokojowych. Zabrania on również dokonywania na ich powierzchni manewrów wojskowych oraz zakładania baz lub fortyfikacji, a także przeprowadzania testów uzbrojenia. Artykuł IV zakazuje też umieszczania oraz testowania broni jądrowej, jak również innych rodzajów broni masowego rażenia tak na ciałach niebieskich, jak i w przestrzeni kosmicznej.

Szczególną wagę dla analizy możliwości działań militarnych ma podział na ciała niebieskie i próżnię kosmiczną. Pozwalając na wykorzystanie wspomnianych obiektów „wyłącznie w celach pokojowych”, UK warunkuje ich legalność ze względu na stojący za nimi zamiar⁹. Odrębnie została określona możliwość wykorzystania próżni kosmicznej. Podlega ona jedynie częściowej demilitaryzacji, wynikającej z całkowitego zakazu umieszczania i jakiegokolwiek wykorzystywania w przestrzeni kosmicznej broni masowego rażenia. Jednakże UK nie zabrania całkowicie wykorzystywania przestrzeni kosmicznej w celach militarnych oraz umieszczania w przestrzeni kosmicznej broni konwencjonalnej¹⁰.

USA konsekwentnie prezentują stanowisko, definiują termin działań podejmowanych wyłącznie w celach pokojowych jako działania o charakterze „nieagresywnym”, a nie „niemilitarnym”¹¹. Z czasem niektórzy autorzy zaczęli przypisywać powyższą interpretację całości społeczności międzynarodowej, traktując ją jako obowiązujący standard¹², pomimo istotnych różnic w tej materii pomiędzy poszczególnymi państwami¹³. Powyższe podejście spotkało się z krytyką części doktryny¹⁴. Interpretowanie postanowień artykułu IV UK jako nakazujących wykorzystanie ciał niebieskich w sposób „nieagresywny” po pierwsze powoduje, iż przytaczana regulacja jako taka traci jakikolwiek sens, zrównuje się ona bowiem znaczeniowo z postanowieniami Karty Narodów Zjednoczonych¹⁵. Biorąc pod uwagę, że UK przewiduje, iż prawo międzynarodowe odnosi się również do działań w przestrzeni kosmicznej (art. III), istnienie odrębnego

⁹ **R.A. Morgan**, *Military Use of Commercial Communication Satellites: A New Look at the Outer Space Treaty and Peaceful Purposes*, *Journal of Air Law and Commerce* 1994/60/1, s. 307.

¹⁰ **B. Cheng**, *Studies in International Space Law*, Clarendon Press, Oxford 2004, s. 528.

¹¹ *The Declaration of Legal Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Uses of Outer Space*, UN Doc. A/C.1/PV/1289, s. 13, za: **B. Cheng**, *op. cit.*, s. 515.

¹² *Supra* 12, s. 303.

¹³ **L.M. Wortzel**, *The Chinese People's Liberation Army and Space Warfare*, *Astropolitics: The International Journal of Space Politics & Policy* 2008/6:2, s. 120.

¹⁴ **B. Cheng**, *op. cit.*, s. 520.

¹⁵ Karta Narodów Zjednoczonych, Statut Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Porozumienie ustanawiające Komisję Przygotowawczą Narodów Zjednoczonych (Dz.U. z 1947 r., nr 23, poz. 90), art. 2.

zakazu działań o charakterze „agresywnym” odnoszącego się jedynie do ciał niebieskich nie ma racji bytu. Po drugie, UK zakazuje jedynie umieszczenia i wykorzystywania broni masowego rażenia w przestrzeni kosmicznej, nie wyłączając innych militarnych zastosowań próżni kosmicznej, włączając umieszczenie na orbicie uzbrojenia konwencjonalnego¹⁶. Co więcej, artykuł IV zezwala na wykorzystanie personelu o charakterze wojskowym dla badań naukowych oraz „w jakichkolwiek innych celach pokojowych”, jak również „wszelkiego sprzętu lub urządzeń”, które mogą być potrzebne „dla pokojowych badań Księżyca i innych ciał niebieskich”.

Jak zostało wskazane, normy publicznego prawa międzynarodowego znajdują w pełni zastosowanie do działań państw w przestrzeni kosmicznej. Tym samym omawiane działania o charakterze wojskowym muszą być zgodne z całością dorobku prawa międzynarodowego. Jakiegokolwiek działania podejmowane przez państwa w przestrzeni kosmicznej muszą być przeprowadzane z należytym poszanowaniem interesów innych państw (art. IX). Z kolei działania podejmowane w trakcie wojny będą podlegały normom regulującym działania w trakcie konfliktów zbrojnych¹⁷.

W odniesieniu do przestrzeni kosmicznej powyższe regulacje ograniczają zakres działań wojskowych dopuszczonych w próżni kosmicznej. W trakcie rozwoju badań i wykorzystywania przestrzeni kosmicznej doszło do przenikania technologii wojskowych i cywilnych, czego najlepszym przykładem jest powszechne wykorzystywanie przez podmioty cywilne technologii GPS. Rynek związany z pozycjonowaniem na podstawie tej – początkowo *stricte* wojskowej – technologii jest oceniany na prawie 32 miliardy dolarów w roku 2016, z niektórymi prognozami wskazującymi na spodziewany 19% wzrost w ciągu roku dla lat 2017–2025¹⁸. Identyczną, cywilno-militarną funkcję, pełni jego europejski odpowiednik, program Galileo, mający uzyskać pełną zdolność operacyjną w 2019 r.¹⁹ Co więcej, wykorzystanie przestrzeni kosmicznej celem zapewnienia dostępu do danych wywiadowczych o czysto wojskowym charakterze po-

¹⁶ K. Schrogl, J. Neumann, *Article IV – Commentary*, w: S. Hobe, B. Schmidt-Ted, K. Schrogl (red.), *Cologne Commentary on Space Law Volume 1: Outer Space Treaty*, Carl Heymanns Verlag, Köln 2009, s. 76; R.M. Esparza, *Event Horizon: Examining Military and Weaponization Issues in Space by Utilizing the Outer Space Treaty and the Law of Armed Conflict*, *Journal of Air Law and Commerce* 2018/83, s. 346 (dalej: *Event Horizon*).

¹⁷ *Event horizon*, s. 339.

¹⁸ Dane za: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/gps-market>; stan na 29.12.2018 r.

¹⁹ Dane za: <http://ec.europa.eu/growth/sectors/space/galileo/sar/meosar-contribution/>; stan na 29.12.2018 r.

przedza wejście w życie UK, mając swój początek w amerykańskim programie satelitarnym Corona z 1959 r.²⁰ Jak wynika ponadto z praktyki państw, tego typu działania – podobnie jak szpiegostwo samo w sobie – nie stanowią naruszenia prawa międzynarodowego²¹.

Możliwy jest też odwrotny przebieg wypadków, kiedy to konstelacje satelitów o przeznaczeniu cywilnym służą także w operacjach o charakterze bojowym. Podczas operacji „Pustynna Burza” amerykański Departament Obrony pokrył usługami świadczonymi przez INMARSAT około 20% zapotrzebowania na komunikację satelitarną podległych mu wojsk²². Podczas operacji „Iraqi Freedom” w 2003 r. ponad 80% komunikacji satelitarnej wojsk amerykańskich w trakcie tego konfliktu odbywało się dzięki usługom zakupionym na wolnym rynku²³.

Powstaje zatem pytanie – jak dalece możliwe jest zgodne z prawem międzynarodowym militarne wykorzystanie przestrzeni kosmicznej? Część doktryny uważa powyższe działania, jak również brak sprzeciwu ze strony społeczności międzynarodowej za wyraz „milczącej zgody” na wszelkie kosmiczne działania militarne, które nie stoją wprost w sprzeczności z treścią prawa międzynarodowego²⁴. Jednakże w przypadku działalności kosmicznej mamy do czynienia z szerokim wachlarzem norm ograniczających postulowaną swobodę działania. Po pierwsze, należy odróżnić opisane wyżej działania, polegające na zapewnieniu łączności i danych wywiadowczych od działań o charakterze *stricto* ofensywnym. O ile w przypadku tych pierwszych mamy do czynienia z wykształconą praktyką państw wyraźnie zezwalającą na wykorzystanie przestrzeni kosmicznej do legalnych operacji i działań wojskowych, o tyle status pozostałych działań wojskowych w przestrzeni kosmicznej pozostaje mniej jasny.

Do doskonałym przykładem takich wątpliwości jest umieszczenie i wykorzystywanie na orbicie okołoziemskiej uzbrojenia przeciwsatelitarnego. Przeprowadzona przez Chińską Republikę Ludową demonstracja tego typu uzbrojenia spotkała się z negatywną reakcją społeczności międzynarodowej²⁵. Po pierwsze,

²⁰ Dane za: <https://www.cia.gov/news-information/featured-story-archive/2015-featured-story-archive/corona-declassified.html>; stan na 30.12.2018 r.

²¹ **C.D. Johnson**, *Legal and Regulatory Considerations of Small Satellite Projects*, IAASS Conference, Montreal 2013, s. 21, https://swfound.org/media/188605/small_satellite_program_guide_-_chapter_5_-_legal_and_regulatory_considerations_by_chris_johnson.pdf; stan na 29.12.2018 r.

²² **R.A. Morgan**, *op. cit.*, s. 295.

²³ Dane za: <https://spacenews.com/dod-increasingly-dependent-satcom-services/>; stan na 29.12.2018 r.

²⁴ **R.A. Morgan**, *op. cit.*, s. 303.

²⁵ Premier Wielkiej Brytanii oraz rzecznik amerykańskiej National Security Council wyrazili głębokie zaniepokojenie próbą przeprowadzoną przez ChRL, podkreślając jej negatywny

w sytuacji, w której żadne z państw na ziemi nie umieściło w przestrzeni kosmicznej uzbrojenia, działania tego typu mogłyby zostać uznane za zapoczątkowanie wyścigu zbrojeń w kosmosie. Zapobieganie wspomnianemu procesowi, zdaniem ZO ONZ, jest podstawą wzmocnienia i promocji pokojowej współpracy państw w przestrzeni kosmicznej²⁶. Jakkolwiek rezolucje Zgromadzenia Ogólnego nie są wiążące dla członków ONZ, są one niezwykle istotne z punktu widzenia analizy treści zwyczaju międzynarodowego oraz wykształcania się *soft law*. Po drugie, istnieją poważne wątpliwości co do legalności prowadzenia działań militarnych *sensu stricto* w przestrzeni kosmicznej. Ze względu na panujące tam warunki jakiegokolwiek działania wojenne niosą ze sobą nieporównywalnie większe ryzyko niż działania prowadzone na ziemi. Wykorzystanie broni przeciwsatelitarnej prowadzi do wytworzenia dużych ilości „śmieci kosmicznych” – jak wskazała NASA w sporządzonym raporcie po próbie przeprowadzonej przez Chińską Republikę Ludową w styczniu 2007 r. powstało ponad 900 obiektów o rozmiarach przekraczających 10 centymetrów²⁷. Co oczywiste, z racji absolutnego braku kontroli nad trajektorią ich lotu fragmenty te stanowią poważne zagrożenie dla innych obiektów kosmicznych²⁸.

Biorąc pod uwagę wysoką wartość satelitów komunikacyjnych oraz systemów pozycjonowania dla działań wojennych, są one potencjalnym celem takich właśnie ataków. Śmieci kosmiczne powstałe w wyniku ich zniszczenia doprowadziłyby do długoletniego zanieczyszczenia bądź to orbity geostacjonarnej, bądź też średnich orbit okołoziemskich. To z kolei stwarzałoby zagrożenie dla innych obiektów kosmicznych, również państw niebiorących udziału w przedmiotowym konflikcie, jak też mogłoby – w skrajnym przypadku – doprowadzić do niezdatności określonych orbit do wykorzystania w przyszłości ze względu na tzw. Syndrom Kesslera²⁹. Wątpliwości budzi zatem kwestia zgodności takich

wpływ na przyszłą współpracę międzynarodową oraz zagrożenia o charakterze fizycznym. Minister Obrony Federacji Rosyjskiej oraz Premier Japonii stwierdzili wprost, iż militaryzacja przestrzeni kosmicznej jest niedopuszczalna.

²⁶ *Transparency and confidence-building measures in outer space activities*, Rezolucja ZO ONZ (A/RES/68/50).

²⁷ Dane za: <https://www.space.com/3415-china-anti-satellite-test-worrisome-debris-cloud-circles-earth.html>; stan na 23.12.2018 r.

²⁸ Dane za: <http://thescienceexplorer.com/technology/space-debris-hit-international-space-station-causing-small-crack-window>; stan na 15.12.2018 r.

²⁹ Zjawisko polegające na stopniowym zanieczyszczeniu orbity małymi obiektami, aż do momentu w którym nie może być ona bezpiecznie wykorzystana. Więcej na: https://www.nasa.gov/centers/wstf/site_tour/remote_hypervelocity_test_laboratory/micrometeoroid_and_orbital_debris.html; stan na 28.12.2018 r.

działań ze wspomnianymi już Konwencjami Genewskimi oraz protokołami dodatkowymi. Utrzymując się w przestrzeni kosmicznej resztki zniszczonych satelitów na orbicie geostacjonarnej, ze względu na nadanie jej statusu wyczerpywalnego zasobu naturalnego³⁰, mogłoby być sprzeczne z postanowieniami artykułu 35 ust. 2 PPD jako powodujące długotrwałe, negatywne skutki w środowisku naturalnym³¹. Ponadto, ze względu na zarówno wojskowe, jak i cywilne wykorzystanie systemów pozycjonowania satelitarnego zanieczyszczanie orbit takich satelitów lub wprost ich niszczenie mogłoby nie spełniać wymogów wymienionych w artykule 48 ust.1 PPD, potencjalnie naruszając zasady proporcjonalności oraz rozróżniania³². Możliwości cywilnych systemów i rozwiązań bazujących na zniszczonych satelitach, służące np. zarządzaniu kryzysowemu lub ochronie zdrowia, zostałyby dalece ograniczone bądź korzystanie z nich stałoby się całkowicie niemożliwe. Konsekwencje te dotyczyłyby jednocześnie nie tylko wojujących stron, lecz każdego z państw, które korzystałoby z danych dostarczanych przez określone satelity.

Mając na uwadze powyższe unormowania, legalność powołania i wykorzystania odrębnej gałęzi sił zbrojnych przez USA należy rozpatrywać na dwóch płaszczyznach – zgodności z prawem ich utworzenia oraz możliwości ich użycia. Sam fakt stworzenia gałęzi sił zbrojnych poświęconej wyłącznie działaniom w przestrzeni kosmicznej, jak się wydaje, nie będzie stanowił naruszenia reguł prawa międzynarodowego dotyczących wykorzystania przestrzeni kosmicznej. Po pierwsze, samo utworzenie „Space Force” nie może stanowić naruszenia reguł UK – nie mamy tutaj bowiem do czynienia z wykorzystaniem przestrzeni kosmicznej *per se*, lecz jedynie z aktem o charakterze organizacyjno-politycznym, mającym na celu skonsolidowanie obecnie rozproszonych programów i kompetencji, stanowiącym wyraz suwerenności danego państwa. Kwestią zupełnie odrębną jest zgodność z prawem działań dokonywanych pod auspicjami tak utworzonej komórki. Dla reguł prawa międzynarodowego, a w szczególności UK, status organizacyjny podmiotu wykonującego dane działania w przestrzeni kosmicznej pozostaje bez znaczenia. Niezależnie od tego, czy są one dokonywane przez podmioty prywatne, czy też publiczne, o charakterze militarnym czy też cywilnym, muszą one zachować zgodność tak z postanowieniami UK, jak i całości prawa międzynarodowego (UK, art. 6). Obecne reguły dotyczące przestrzeni kosmicznej wyłączają możliwość umieszczania gdziekolwiek

³⁰ S. Wiessner, *The Public Order of the Geostationary Orbit: Blueprints for the Future*, Yale Journal of International Law 1983/9/2, s. 218.

³¹ Event horizon, s. 355.

³² *Ibidem*.

w jej obrębie broni masowego rażenia, jak również działalności wojskowej na ciałach niebieskich. Tym samym stronom UK pozostawiono jedynie możliwość umieszczania w próżni kosmicznej broni konwencjonalnej oraz prowadzenia działań o charakterze telekomunikacyjno-wywiadowczym. Jednakże nawet te dwie możliwości podlegają ograniczeniom co do możliwości ich praktycznego wykorzystania, nakładanym przez prawo konfliktów zbrojnych. Tym samym użycie broni konwencjonalnej w przestrzeni kosmicznej nie może np. powodować nadmiernych cierpień ludności cywilnej lub prowadzić do nieodwracalnych zmian w środowisku naturalnym. Tym samym kwestii ataków na cele naziemne przeprowadzanych z orbity oraz niszczenia systemów pozycjonowania oraz komunikacyjnych o podwójnym – cywilno-wojskowym – przeznaczeniu nie można uznać za z gruntu legalne. Będą one zgodne z prawem tylko w takim zakresie, w jakim nie naruszają zasad prowadzenia konfliktów zbrojnych, co – ze względów praktycznych – dalece ogranicza możliwości wykorzystania broni przeciwsatelitarnej, pozostawiając jedynie działania o charakterze zwiadowczym oraz komunikacyjnym jako *prima facie* zgodne z regułami publicznego prawa międzynarodowego.

3. Nadzór i kontrola państw nad działalnością kosmiczną podmiotów pozostających pod ich jurysdykcją

Jedną ze specyficznych regulacji UK jest kwestia przypisywalności stronom odpowiedzialności międzynarodowej za działania niezgodne z przyjętymi normami. Artykuł VI przewiduje, iż strony traktatu będą ponosiły odpowiedzialność za każde działanie podjęte w przestrzeni kosmicznej, niezależnie od tego, czy fizycznie zostało ono wykonane przez podmiot publiczny, czy też prywatny pozostający pod ich jurysdykcją. Tym samym ulega istotnemu rozszerzeniu katalog podmiotów, których działania są państwom przypisywalne w odniesieniu do czynów stanowiących pogwałcenie reguł prawa międzynarodowego³³. Konsekwencją jest nałożony na strony obowiązek ciągłego nadzoru oraz autoryzacji działań podejmowanych w przestrzeni kosmicznej. Najczęściej jego wykonanie przyjmuje kształt wdrożenia aktów prawnych regulujących sposób przeprowadzania działań w przestrzeni kosmicznej przez podmioty publiczne oraz prywatne oraz wprowadzenie obowiązku uzyskania określonego zezwolenia przed podjęciem jakichkolwiek działań w przestrzeni kosmicznej. Stronom UK zostaje pozostawiony

³³ *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*, UN Doc A/56/49 (Vol. I)/Corr. 4, http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf; stan na 30.12.2018 r.

ostateczny kształt takich regulacji zarówno w zakresie formy aktu prawnego, jak również samej treści zawartych w nim obowiązków³⁴. Biorąc pod uwagę fakt, że praktykę państw mogącą służyć do reinterpretacji traktatu, stanowić może również prawodawstwo krajowe, włączając w to akty wykonawcze³⁵, ich zbadanie w kontekście norm prawa kosmicznego wydaje się zasadne.

Z tego punktu widzenia najistotniejsze są dwie regulacje amerykańskie – *Commercial Space Launch Competitiveness Act*³⁶ (dalej: *Competitiveness Act*) oraz *American Space Commerce Free Enterprise Act* (dalej: *Free Enterprise Act*)³⁷. Obydwa, regulując działalność kosmiczną podmiotów pozostających pod jurysdykcją USA, jednocześnie dotyczą kwestii wywołujących kontrowersje w doktrynie międzynarodowego prawa kosmicznego.

Competitiveness Act, wprowadzając szereg technicznych zmian dotyczących udzielania przez organy administracji licencji na wykonywanie działalności kosmicznej, jednocześnie jako jedno z pierwszych źródeł prawa krajowego dotyczy problematyki wydobywania kopalin w przestrzeni kosmicznej. Wstęp do działu IV określa cel regulacji jako „działanie na rzecz praw podmiotów amerykańskich do komercyjnego wykorzystywania i wydobywania zasobów naturalnych w przestrzeni kosmicznej jak również przyłączanie się do takich działań”³⁸. *Competitiveness Act* ogranicza się jednak jedynie do wskazania, iż podmiotom pozostającym pod jurysdykcją USA przysługuje „prawo do surowców wydobytych z asteroid lub przestrzeni kosmicznej, włączając w to prawo posiadania, własności, transportowania, używania i zbywania ww. surowców, uzyskanych zgodnie z prawem Stanów Zjednoczonych oraz stosownymi regulacjami międzynarodowymi”³⁹. Pojęcie samych „surowców” doczekało się tylko szczytkowej definicji, rozróżniającej surowce uzyskane z asteroid oraz z innych części przestrzeni kosmicznej. Co istotne, wspomniana definicja odróżnia surowce od samych asteroid lub innych obszarów przestrzeni kosmicznej. Jednocześnie zostaje zaznaczone, iż powyższa regulacja nie jest tożsama

³⁴ F. Dunk, *Fundamental Provisions for National Space Laws*, Space Cyber & Telecommunications Law Program Faculty Publications 11, University of Nebraska, Lincoln 2006, s. 2.

³⁵ *Second report on subsequent agreements and subsequent practice in relation to the interpretation of treaties*, International Law Commission UN Doc A/CN.4/671, Geneva 2014, s. 20.

³⁶ *Commercial Space Launch Competitiveness Act*, H.R.2262, <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/house-bill/2262/text>; stan na 30.12.2018 r.

³⁷ *American Space Commerce Free Enterprise Act*, H.R.2809, <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/2809/text>; stan na 30.12.2018 r.

³⁸ USCSLC para 51302(a)(3).

³⁹ USCSLC para 51303(a).

z rozciągnięciem jurysdykcji USA na jakiekolwiek ciało niebieskie lub próżnię kosmiczną samą w sobie⁴⁰.

Omawiana ustawa, podzieliła doktrynę odnośnie do zgodności swoich postanowień z regułami UK. Jej zwolennicy podkreślają znaczenie celu, w jakim dane działanie jest podejmowane, tj. wydobywanie określonego surowca celem jego dalszego przetworzenia lub zbycia⁴¹. W tym kontekście opisywane działania stanowią dozwolone prawem wykorzystanie przestrzeni kosmicznej zgodne z normami UK⁴², nie stanowią one bowiem zabronionego prawem zajęcia części przestrzeni kosmicznej lub ciała niebieskiego (UK, art. 2). Wskazuje się ponadto, iż wspomniane ograniczenia zawarte w artykule 2 UK nie mogą jednocześnie – zgodnie z literalną wykładnią – dotyczyć samego wydobywania surowców, na temat którego traktat milczy. Co więcej, podnoszony jest argument, iż USA nie są stroną Porozumienia Księżycowego⁴³ zawierającego postanowienia poświęcone specjalnie wydobywaniu kopalin na Księżycu i innych ciałach niebieskich, zauważając, iż właśnie te postanowienia leżały u podstaw nieprzystąpienia do niego przez USA⁴⁴. Tym samym przy braku jednoznacznego zakazu prowadzenia działań tego typu w UK oraz braku innych norm prawa międzynarodowego wiążących dla USA w przedmiotowej materii regulacje jak i samo wydobywanie surowców jest zgodne z prawem międzynarodowym.

Powyższe wnioski stały się przedmiotem krytyki części doktryny. UK istotnie nie zakazuje wydobywania kopalin jako takich, jednakże działalność tego typu – jako działalność kosmiczna – nadal podlega jego postanowieniom i musi spełniać te same wymogi co inne sposoby wykorzystywania przez strony przestrzeni kosmicznej. Szczególnie istotny jest artykuł 1 UK, wskazujący, iż działania kosmiczne „prowadzone lub wykonywane są dla dobra i w interesie wszystkich krajów” (UK, art. 1). Jednostronne przyjęcie przez USA reguł określających sposoby lub nawet zezwalających na wydobywanie i obrót kopalinami może stanowić naruszenie tego obowiązku⁴⁵. W istocie przedstawione powyżej

⁴⁰ Free Enterprise Act, section 403.

⁴¹ **F. von der Dunk**, *The US Space Launch Competitiveness Act of 2015*, JURIST – Academic Commentary, 2015, <http://jurist.org/forum/2015/11/frans-vonderdunk-space-launch.php>; stan na 27.12.2018 r.

⁴² **E. Reaven**, *The United States Commercial Space Launch Competitiveness Act: The Creation of Private Space Property Rights and the Omission of the Right to Freedom From Harmful Interference*, *Washington University Law Review* 2016/94/1, s. 3 (dalej: Reaven).

⁴³ Dane za: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXIV=2-&chapter=24&clang=_en; stan na 30.12.2018 r.

⁴⁴ Reaven, s. 8.

⁴⁵ **S. Hobe, P. De Man**, *The National Appropriation of Outer Space and its Resources*, IISL/ECSL Symposium 27.03.2017, <http://www.unoosa.org/documents/pdf/copuos/lsc/2017/symp-08.pdf>; stan na 27.12.2018 r. (dalej: Man).

stanowisko jest jedynie częścią szerszego problemu, mianowicie zakazu zajmowania przez strony jakiegokolwiek fragmentu przestrzeni kosmicznej czy też ciała niebieskiego. Wynika z tego wprost brak możliwości traktowania ww. obszarów jako terytorium strony, co z kolei wyklucza możliwość przyjęcia przez nią jakiegokolwiek ustawy dotyczącej surowców kosmicznych lub też nadania/przyznania prawa własności do tychże surowców podmiotom znajdującym się pod jej jurysdykcją⁴⁶. Istotnie, analizując treść omawianej ustawy, trudno oprzeć się wrażeniu, iż USA niejako „przyznaje” prawo własności nad surowcami wydobytymi w przestrzeni kosmicznej podmiotom amerykańskim, tym samym przelewając na nie więcej praw niż jako strona UK kiedykolwiek mogłyby posiadać. Brakuje także odpowiedzi na pytanie, czy eksploatacja prowadząca do całkowitego zużycia ciała niebieskiego będzie nadal stanowiła dozwolone wykorzystanie i eksploatację zasobów przestrzeni kosmicznej, czy też tożsama będzie z naruszeniem artykułu 2 UK.

Sytuacji nie poprawia użycie przez Kongres wyrażenia *It is the sense of Congress [...]*⁴⁷ dla podkreślenia faktu, iż USA nie próbują rozciągnąć swojej jurysdykcji nad przestrzenią kosmiczną czy też ciałami niebieskimi. Jak wskazuje Congressional Center for Research, tego typu sformułowania nie są wiążące dla organów administracji USA⁴⁸. Tym samym wbrew dość powszechnemu przekonaniu⁴⁹ nie można traktować ich jako wiążących.

Odpowiedź na pytanie, czy przytoczone regulacje stanowią jeszcze wykonywanie postanowień traktatowych, czy też zmierzając do zmiany ich treści, komplikują dodatkowo niektóre postanowienia Free Enterprise Act, ustawy zmieniającej część procedury autoryzacji działań kosmicznych podmiotów amerykańskich. Jakkolwiek projekt ten nadal jest procedowany, obecnie na etapie komitetu ds. Handlu, Nauki oraz Transportu zakłada on ustawowe wprowadzenie określonej interpretacji UK. W sekcji 80103, punkt C dotyczący właśnie zgodności działań USA w przestrzeni kosmicznej z regułami UK wskazuje wprost, iż Rząd Federalny ma obowiązek dokonywania wykładni postanowień powyższego porozumienia w sposób minimalizujący ograniczenia działalności kosmicznej amerykańskich podmiotów niepublicznych⁵⁰. Ponadto nie tylko ich interpretacja, lecz również wykonywanie tak zidentyfikowanych zobowią-

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ Free Enterprise Act, section 403.

⁴⁸ L.M. Eig, *Statutory Interpretation: General Principles and Recent Trends*, Congressional Center for Research, 2014, s. 37, <https://fas.org/sgp/crs/misc/97-589.pdf>; stan na 30.12.2018 r.

⁴⁹ Reaven, s. 23.

⁵⁰ Free Enterprise Act, Subtitle VIII, para. 80103 (2)(a).

zań powinno przede wszystkim sprzyjać rozwojowi przemysłu kosmicznego⁵¹. Wreszcie, żaden obowiązek spoczywający na USA jako stronie traktatu nie powinien być automatycznie nakładany również na działające w przestrzeni kosmicznej podmioty niepubliczne⁵². Należy zauważyć, iż tego typu działania mogą prowadzić do pogwałcenia części III Konwencji Wiedeńskiej o Prawie Traktatów⁵³. Nie sposób bowiem określić tak przedstawionego sposobu interpretacji jako dokonywanego w dobrej wierze⁵⁴, również powołanie się na prawo krajowe jako usprawiedliwienie dla przyjęcia takiej, a nie innej interpretacji traktatu powodowałoby wątpliwości z uwagi art. 27 KWPT, który wyraźnie taką możliwość wyklucza. O ile zobowiązania o charakterze międzynarodowym nie mogą być dorozumiane⁵⁵, nie jest to równoznaczne z przyzwoleniem na jednostronne ograniczanie tych już na siebie przyjętych lub interpretowania ich pod tezę niewynikającą wprost z treści prac przygotowawczych oraz okoliczności przyjęcia danego traktatu⁵⁶. Nie ulega wątpliwości, że prawo międzynarodowe dopuszcza możliwość interpretacji zawartych w nim reguł również przez pryzmat późniejszej praktyki państw⁵⁷. Jednakże tak rozumianej praktyce musi towarzyszyć zgoda państw na zmodyfikowanie danych norm⁵⁸. Z racji na wielostronny charakter UK doktryna wskazuje, iż przedmiotowa praktyka nie musi być udziałem każdej strony traktatu, lecz musi być ona wyraźna⁵⁹.

Opisywane „wytyczne” stoją także w sprzeczności z postanowieniami artykułu 6 UK, godząc w regułę przypisywalności państwom działań wszelkich podmiotów znajdujących się pod ich jurysdykcją, nie sposób bowiem inaczej odczytać części dotyczącej braku „domyślnego obciążenia podmiotów prywatnych obowiązkami USA”. Działania tychże podmiotów przeprowadzone w przestrzeni kosmicznej będą uznane za działania USA jako strony UK niezależnie od jakiegokolwiek postanowienia dowolnej ustawy którejkolwiek ze

⁵¹ *Ibidem*, para. 80103 (2)(b).

⁵² Free Enterprise Act, Section III, Subtitle VIII, para. 80103 (2)(c).

⁵³ Bez znaczenia jest tu fakt pozostawania przez USA jedynie sygnatariuszami powyższej konwencji, gdyż jej przywoływana część stanowi element międzynarodowego prawa zwyczajowego.

⁵⁴ Konwencja Wiedeńska o Prawie Traktatów (Dz.U. z 1990 r., nr 74, poz. 439), art. 26 (dalej: KWPT).

⁵⁵ **J.S. Watson**, *State Consent and the Sources of International Obligation*, Proceedings of the Annual Meeting (American Society of International Law), Cambridge University Press, 1992, s. 108.

⁵⁶ KWPT, art. 31.

⁵⁷ KWPT, art. 31, ust. 3, pkt B.

⁵⁸ Man, s. 8.

⁵⁹ **R. Gardiner**, *Treaty interpretation*, Oxford University Press, Oxford 2008, s. 239.

stron. Doktryna wskazuje również na wątpliwe zapisy dotyczące gwarancji badania i wykorzystywania przez podmioty amerykańskie przestrzeni kosmicznej bez dodatkowych warunków i ograniczeń,⁶⁰ słusznie wskazując, iż jakkolwiek przestrzeń kosmiczna pozostaje wolna dla badań i eksploracji, same działania nie są wolne od ograniczeń⁶¹.

4. Podsumowanie

Zarówno idea powołania do życia Space Force czy też uregulowania kwestii pozyskiwania surowców naturalnych z przestrzeni kosmicznej stanowią naturalną konsekwencję dotychczasowych osiągnięć techniki i ludzkości w zakresie badania i eksploatacji wszechświata. Nie można jednak tylko ze względu na doniosłość celu tracić z pola widzenia zgodność proponowanych norm z już istniejącym porządkiem prawnym. O ile bowiem sama idea stworzenia Space Force nie stanowi w przestrzeni międzynarodowej istotnego *novum* oraz nie zawiera sama w sobie zagrożenia dla przestrzegania norm zawartych w UK, o tyle, czy to obowiązujące już, czy dopiero zaproponowane postanowienia pozostałych aktów wykraczają daleko poza przyjęte ramy interpretowania norm traktatowych. Biorąc pod uwagę istniejące spory o charakterze doktrynalnym, reakcje społeczności międzynarodowej na wprowadzenie ww. reguł czy też jawną sprzeczność części z nich z normami prawa międzynarodowego nie sposób stwierdzić, iż nadal stanowią one jedynie akty zmierzające do wykonania zobowiązań międzynarodowych.

Bibliografia

Akty prawne

American Space Commerce Free Enterprise Act, H.R.2809.

Commercial Space Launch Competitiveness Act, H.R.2262.

The Declaration of Legal Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Uses of Outer Space, UN Doc. A/C.1/PV/1289.

Karta Narodów Zjednoczonych, Statut Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Porozumienie ustanawiające Komisję Przygotowawczą Narodów Zjednoczonych (Dz.U. z 1947 r., nr 23, poz. 90).

Konwencja Wiedeńska o Prawie Traktatów (Dz.U. z 1990 r., nr 74, poz. 439).

⁶⁰ Free Enterprise Act, Section II, pkt B1.

⁶¹ **F. Tronchetti, H. Liu**, *The Trump administration and outer space: promoting US leadership or heading towards isolation?*, Australian Journal of International Affairs 2018/72, s. 427.

Protokoły dodatkowe do Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I) oraz dotyczący ochrony ofiar niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół II), sporządzone w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz.U. z 1992 r., nr 41, poz. 175).

Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, UN Doc A/56/49 (Vol. I)/Corr. 4.

Rezolucja ZO ONZ nr 1721 (XVI) 1961 r. (RES 1721 (XVI)).

Rezolucja ZO ONZ nr 1802 (XVII) 1962 r. (RES 1802 (XVII)).

Rezolucja ZO ONZ nr 1962 (XVIII) 1963 r. (A/RES/18/1962).

Transparency and confidence-building measures in outer space activities, Rezolucja ZO ONZ (A/RES/68/50).

Układ o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej łącznie z Księżycem i innymi ciałami niebieskimi (Dz.U. z 1968 r., nr 14, poz. 82).

Inne

Dunk Frans von der, *The US Space Launch Competitiveness Act of 2015*, JURIST – Academic Commentary, 2015, <http://jurist.org/forum/2015/11/frans-vonderdunk-space-launch.php>; stan na 27.12.2018 r.

Eig Larry M., *Statutory Interpretation: General Principles and Recent Trends*, Congressional Center for Research, 2014, s. 37, <https://fas.org/sgp/crs/misc/97-589.pdf>; stan na 30.12.2018 r.

Final Report on Organizational and Management Structure for the National Security Space Components of the Department of Defense, za: <https://media.defense.gov/2018/Aug/09/2001952764/-1/-1/1/ORGANIZATIONAL-MANAGEMENT-STRUCTURE-DOD-NATIONAL-SECURITY-SPACE-COMPONENTS.PDF>; stan na 27.12.2018 r.

Hobe Stephan, Man Philip de, *The National Appropriation of Outer Space and its Resources*, IISL/ECSL Symposium 27.03.2017, <http://www.unoosa.org/documents/pdf/copuos/lsc/2017/symp-08.pdf>; stan na 27.12.2018 r.

Mosher D., *Astronaut Mark Kelly says Trump's plan to create a Space Force 'is a dumb idea'*, Business Insider, <https://www.businessinsider.nl/trump-space-force-is-dumb-says-nasa-astronaut-2018-6/?international=true&r=US>; stan na 27.12.2018 r.

Second report on subsequent agreements and subsequent practice in relation to the interpretation of treaties, International Law Commission UN Doc A/CN.4/671, Geneva 2014.

Opracowania

Cheng Bin, *Studies in International Space Law*, Clarendon Press, Oxford 2004.

von der Dunk Frans, *Fundamental Provisions for National Space Laws*, Space Cyber & Telecommunications Law Program Faculty Publications 11, University of Nebraska, Lincoln 2006.

Esparza Ryan M., *Event Horizon: Examining Military and Weaponization Issues in Space by Utilizing the Outer Space Treaty and the Law of Armed Conflict*, Journal of Air Law and Commerce 2018/83.

Gardiner Richard, *Treaty interpretation*, Oxford University Press, Oxford 2008.

Johnson Chris D., *Legal and Regulatory Considerations of Small Satellite Projects*, IAASS Conference, Montreal 2013.

Maogoto Jackson, Freeland Steven, *The final frontier: the laws of armed conflict and space warfare*, baza SSRN, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1079376>; stan na 29.12.2018 r.

Morgan Richard A., *Military Use of Commercial Communication Satellites: A New Look at the Outer Space Treaty and Peaceful Purposes*, Journal of Air Law and Commerce 1994/60/1.

- de Mulinen Frédéric**, *Handbook on the law of war for armed forces*, Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, Genewa 1987.
- Reaven Elliott**, *The United States Commercial Space Launch Competitiveness Act: The Creation of Private Space Property Rights and the Omission of the Right to Freedom From Harmful Interference*, Washington University Law Review 2016/94/1.
- Roberts Adam, Guelff Richard**, *Documents on the laws of war*, Oxford University Press, Oxford 2000.
- Schrogl Kai-Uwe, Neumann J.**, *Article IV – Commentary*, w: Stephan Hobe, Bernhard Schmidt-Ted, Kai-Uwe Schrogl (red.), *Cologne Commentary on Space Law Volume 1: Outer Space Treaty*, Carl Heymanns Verlag, Köln 2009.
- Tronchetti Fabio, Liu Hao**, *The Trump administration and outer space: promoting US leadership or heading towards isolation?*, Australian Journal of International Affairs 2018/72.
- Watson James S.**, *State Consent and the Sources of International Obligation*, Proceedings of the Annual Meeting (American Society of International Law), Cambridge University Press, 1992.
- Wiessner Siegfried**, *The Public Order of the Geostationary Orbit: Blueprints for the Future*, Yale Journal of International Law 1983/9/2.
- Wortzelm Larry M.**, *The Chinese People's Liberation Army and Space Warfare*, Astropolitics: The International Journal of Space Politics & Policy 2008/6:2.

Strony internetowe

- <http://ec.europa.eu/growth/sectors/space/galileo/sar/meosar-contribution/>; stan na 29.12.2018 r.
- <http://thescienceexplorer.com/technology/space-debris-hit-international-space-station-causing-small-crack-window>; stan na 15.12.2018 r.
- <https://spacenews.com/dod-increasingly-dependent-satcom-services/>; stan na 29.12.2018 r.
- https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXIV-2&chapter=24&clang=en; stan na 30.12.2018 r.
- <https://www.businessinsider.nl/trump-space-force-is-dumb-says-nasa-astronaut-2018-6/?international=true&r=US>; stan na 27.12.2018 r.
- <https://www.cia.gov/news-information/featured-story-archive/2015-featured-story-archive/corona-declassified.html>; stan na 30.12.2018 r.
- https://www.nasa.gov/centers/wstf/site_tour/remote_hypervelocity_test_laboratory/micrometeoroid_and_orbital_debris.html; stan na 28.12.2018 r.
- <https://www.space.com/3415-china-anti-satellite-test-worrisome-debris-cloud-circles-earth.html>; stan na 23.12.2018 r.

Bartłomiej GERAŁT

RECENT USA OUTER SPACE POLICY IN VIEW OF PUBLIC INTERNATIONAL LAW

(Summary)

The entirety of regulations concerning usage and utilization of outer space is comprised not only of international treaties, but also national regulations adopted in order to ascertain accordance of state endeavours with public international law regime. This articles aim is to investigate newest American national legislations in view of their compatibility with binding rules of public international law. Special attention has been paid to Commercial Space Launch Competitiveness Act, American Space Commerce Free Enterprise Act draft as well as recent plans published by White House stipulating creation of US Space Force.

Keywords: Space law; Outer Space Treaty; Donald Trump; Space Force; American Space Commerce Free Enterprise Act